

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΩΝ

Οδηγός Πρακτικών Ασκήσεων

ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΟ ΕΤΟΣ 2019-20

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	2
2. Η Πρακτική Άσκηση στο ΠΤΝ.....	2
3. Συνεργαζόμενα Νηπιαγωγεία	3
4. Οργάνωση και λειτουργία των Πρακτικών Ασκήσεων ανά μάθημα.....	7
4.1. Συστηματική Παρατήρηση στο Νηπιαγωγείο.....	7
4.2. Διδακτική των Εννοιών των Φυσικών Επιστημών Ι και ΙΙ	9
4.3. Διδακτική Μαθηματικών ΙΙ.....	12
4.4. Πληροφορική και Εκπαίδευση –Νέες Τεχνολογίες	15
4.5. Διδασκαλία-Εφαρμογές-ΙΙ.....	17
5. Κώδικας Δεοντολογίας για τη συμμετοχή στις πρακτικές ασκήσεις	21

1. Εισαγωγή

Η Πρακτική Άσκηση των μελλοντικών εκπαιδευτικών αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της αρχικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και στοχεύει στη συγκρότηση επαγγελματιών εκπαιδευτικών που μπορούν να αναλάβουν αυτόνομα και υπεύθυνα παιδαγωγικό έργο στην προσχολική εκπαίδευση.

Ο σκοπός της Πρακτικής Άσκησης δεν περιορίζεται στην απόκτηση πρακτικής εμπειρίας στο χώρο εργασίας, αλλά συνδέεται με την αξιοποίηση θεωρητικών γνώσεων και την ανάπτυξη ερευνητικών και στοχαστικών ικανοτήτων, επιδιώκοντας την κριτική προσέγγιση τόσο της προσωπικής εκπαιδευτικής πράξης, όσο και του τρόπου εργασίας άλλων εκπαιδευτικών.

Ο βασικός στόχος της είναι η σύνδεση της θεωρητικής γνώσης με την εκπαιδευτική πράξη και η συμμετοχή των φοιτητριών και φοιτητών σε δραστηριότητες οι οποίες θα τις/τους βοηθήσουν να γίνουν προοπτικά αναστοχαζόμενοι επαγγελματίες εκπαιδευτικοί. Πιο συγκεκριμένα, στόχοι της πρακτικής άσκησης είναι να μπορούν σταδιακά οι φοιτήτριες και οι φοιτητές:

- Να συνδέουν την ακαδημαϊκή θεωρία με την εκπαιδευτική πράξη συσχετίζοντας τις διδακτικές τους επιλογές με τις ποικίλες θεωρίες και αξιοποιώντας τις για την ανάλυση και την κατανόηση του πλαισίου όπου πρόκειται να παρέμβουν και της ίδιας της εκπαιδευτικής πράξης.
- Να εξοικειωθούν με διαδικασίες διερεύνησης του πλαισίου της τάξης και του ευρύτερου πλαισίου πριν τη λήψη αποφάσεων για τον σχεδιασμό, την υλοποίηση και την αξιολόγηση των δραστηριοτήτων που οργανώνουν.
- Να εμπλακούν σε διαδικασίες αυτοαξιολόγησης και να αντιληφθούν ότι η αναστοχαστική αυτή πρακτική συμβάλλει στην επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού και στην εξέλιξή του σε όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής του δράσης.

2. Η Πρακτική Άσκηση στο ΠΤΝ

Οι Πρακτικές Ασκήσεις στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών πραγματοποιούνται στο πλαίσιο εξειδικευμένων μαθημάτων και αναπτύσσονται στο 2^ο, 3^ο και 4^ο έτος των προπτυχιακών σπουδών των φοιτητριών/ών. Πιο συγκεκριμένα, πρακτικές ασκήσεις των φοιτητριών/ών σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία πραγματοποιούνται στο πλαίσιο των μαθημάτων που εμφανίζονται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1. Μαθήματα του Προγράμματος Σπουδών του Π.Τ.Ν που περιλαμβάνουν πρακτική άσκηση σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία

Μάθημα	Κωδικός μαθήματος	Εξάμηνο	ECTS	Υπεύθυνο μέλος ΔΕΠ
Συστηματική Παρατήρηση	PNE808	Γ'	6	Ευστρατία Σοφού
Διδακτική των Εννοιών των	PNE148 PNE149	E& Στ'	6 8	Αικατερίνη Πλακίτση

Φυσικών Επιστημών στο Νηπιαγωγείο Ι & ΙΙ				
Διδακτική των Μαθηματικών ΙΙ	ΝΥ109α	Στ'	8	Ξένια Βαμβακούση
Πληροφορική και Εκπαίδευση - Νέες Τεχνολογίες	ΠΝΥ308	Στ'	8	Τζένη Παγγέ
Διδασκαλία- Εφαρμογές-ΙΙ	ΝΥ117α	Η'	10	Ευστρατία Σοφού

3. Συνεργαζόμενα Νηπιαγωγεία

Οι Πρακτικές Ασκήσεις πραγματοποιούνται αποκλειστικά σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία του Νομού Ιωαννίνων, τα οποία ορίζονται από το Υπουργείο Παιδείας. Για το ακαδημαϊκό έτος 2019-20 τα πιστοποιημένα νηπιαγωγεία έχουν οριστεί με την υπ. αρ. Φ27/14599/Δ1 απόφαση του Υπουργείου Παιδείας (ΦΕΚ Τεύχος Β' 398/13.02.2019) και αναγράφονται στον Πίνακα 2.

Ας σημειωθεί ότι στο παραπάνω ΦΕΚ (2019), μετά από αίτηση του Τμήματος συμπεριλήφθηκαν στον κατάλογο των πιστοποιημένων Νηπιαγωγείων δύο ΔΥΕΠ (Δομές Υποδοχής και Εκπαίδευσης Προσφύγων) που λειτουργούν ως παραρτήματα Νηπιαγωγείων προκειμένου φοιτήτριες/τές ευαισθητοποιημένες/νοι σε ζητήματα διαπολιτισμικής εκπαίδευσης να πραγματοποιήσουν εκεί την πρακτική τους άσκηση. Η πρωτοβουλία αυτή προέκυψε από τη συνεργασία των διδασκουσών των μαθημάτων *Διδασκαλία-Εφαρμογές ΙΙ* (Ε. Σοφού) και *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση-Διδακτικές Εφαρμογές* (Λ. Στεργίου) και αποσκοπεί αφενός στην ανάπτυξη παιδαγωγικών και διδακτικών ικανοτήτων των φοιτητριών/των αναφορικά με την εκπαίδευση παιδιών με προσφυγικό υπόβαθρο, αφετέρου στην υποστήριξη του εκπαιδευτικού έργου που επιτελείται στις συγκεκριμένες δομές και αφορά μια ιδιαίτερα ευάλωτη κοινωνική ομάδα.

Πίνακας 2. Συνεργαζόμενα Νηπιαγωγεία

Ονομασία	Λειτουργικότητα	Τηλέφωνο	e-mail	TK
2/ΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΕΛΕΟΥΣΑΣ	2	2651063117	mail@nip-eleous.ioa.sch.gr	45445
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΛΟΓΓΑΔΩΝ	1	2651052169	mail@nip-loggad.ioa.sch.gr	45500
1 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΕΡΑΜΑΤΟΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651081771	mail@1nip-peram.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΡΟΔΟΤΟΠΙΟΥ	1	2651057990	mail@nip-rodot.ioa.sch.gr	45500
1 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΕΤΣΟΒΟΥ	2	2656042774	mail@1nip-metsov.ioa.sch.gr	44200

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΝΗΛΙΟΥ	1	2656041610	mail@nip-aniliou.ioa.sch.gr	44200
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΗΛΕΑΣ	1	2656061396	mail@nip-mileas.ioa.sch.gr	44200
1 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΑΣ	1	2656022524	mail@1nip-chrys.ioa.sch.gr	44200
4 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651066282	mail@4nip-ioann.ioa.sch.gr	45332
1 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ – ΚΑΠΛΑΝΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ	5	2651078181	mail@1nip-ioann.ioa.sch.gr	45444
1 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ	3	2651048828	mail@1nip-anatol.ioa.sch.gr	45221
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΔΡΟΣΟΧΩΡΙΟΥ	1	2651058574	mail@nip-drosoch.ioa.sch.gr	45500
1 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΤΣΙΚΑ	2	2651093006	mail@1nip-katsik.ioa.sch.gr	45500
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1 ^{ου} ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΚΑΤΣΙΚΑ (ΔΥΕΠ)		2651093006	mail@1nip-katsik.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΟΥΤΣΕΛΙΟΥ	2	2651056070	mail@nip-koutsel.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΝΕΑΣ ΜΟΥΣΙΩΤΙΤΣΑΣ	1	2654071164	mail@nip-n-mousiot.ioa.sch.gr	45500
1/θ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΠΑΦΡΑΣ	1	2651093479	mail@nip-bafras.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ	1	2651093595	mail@nip-neokais.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΡΑΜΑΝΤΩΝ	1	2659061240	mail@nip-pramant.ioa.sch.gr	44001
2 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651075384	mail@2nip-ioann.ioa.sch.gr	45444
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΕΔΙΝΗΣ	4	2651092583	mail@1nip-pedin.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΒΟΤΟΝΟΣΙΟΥ	1	2656022714	mail@nip-voton.ioa.sch.gr	44200
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΛΠΑΚΙΟΥ	1	2653042078	mail@nip-kalpak.ioa.sch.gr	44004
1 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	1	2655022103	mail@1nip-konits.ioa.sch.gr	44100
2 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	2	2655022566	mail@2nip-konits.ioa.sch.gr	44100
3 ^ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	1	2655022236	mail@3nip-konits.ioa.sch.gr	44100
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΔΙΣΤΡΑΤΟΥ	1	2655024801	mail@nip-distrat.ioa.sch.gr	44100
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΖΙΤΣΑΣ	1	2658023328	mail@nip-zitsis.ioa.sch.gr	44003
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΛΗΜΑΤΙΑΣ	1	2658061160	mail@nip-klimat.ioa.sch.gr	44003
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΛΑΜΟΥ	1	2653031842	mail@nip-parak.ioa.sch.gr	44004

ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΔΕΛΒΙΝΑΚΙΟΥ	1	2657022283	mail@nip-delvin.ioa.sch.gr	44002
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ	1	2657041722	mail@nip-kefalovr.ioa.sch.gr	44006
5ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	5	2651046788	mail@5nip-ioann.ioa.sch.gr	45332
6ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651032245	mail@6nip-ioann.ioa.sch.gr	45444
3ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	6	2651047902	mail@3nip-ioann.ioa.sch.gr	45221
8ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651032076	mail@8nip-ioann.ioa.sch.gr	45221
25ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3	2651077465	mail@25nip-ioann.ioa.sch.gr	45221
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ Ι.Μ. ΡΩΜΑΝΟΥ	1	2654041577	mail@nip-im-roman.ioa.sch.gr	44009
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΛΑΤΑΝΙΑΣ	1	2651058400	mail@nip-platan.ioa.sch.gr	45500
2/θ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΒΟΥΝΟΠΛΑΓΙΑΣ	2	2651062314	mail@nip-vounopl.ioa.sch.gr	45500
3ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΑΡΜΑΡΩΝ	3	2651078081	mail@3nip-marmar.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΡΑΝΟΥΛΑΣ	1	2651062092	mail@nip-kranoul.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1	2653022532	mail@nip-metam.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ	3	2651047931	mail@1nip-stavr.ioa.sch.gr	45500
10ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΜΑΡΟΥΤΣΕΙΟ	4	2651038311	mail@10nip-ioann.ioa.sch.gr	45221
3ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΤΣΙΚΑ	2	2651093006	mail@3nip-katsik.ioa.sch.gr	45500
22ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	2651073288	mail@22nip-ioann.ioa.sch.gr	45221
23ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651049130	mail@23nip-ioann.ioa.sch.gr	45333
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΓΟΡΙΤΣΑΣ	1	2651055227	mail@nip-gorits.ioa.sch.gr	45500
2ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ	2	2651048006	mail@2nip-anatol.ioa.sch.gr	45221
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΠΙΖΑΝΙΟΥ	1	2651092220	mail@nip-bizan.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1	2651063783	mail@nip-ag-ioann.ioa.sch.gr	45500
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ (ΔΥΕΠ)		2651063783	mail@nip-ag-ioann.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ	1	2655081219	mail@nip-kefal.ioa.sch.gr	44100
ΜΟΝΟΘΕΣΙΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΜΦΙΘΕΑΣ	1	2651081218	mail@nip-amfith.ioa.sch.gr	45500

29ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	1	2651067630	mail@29nip-ioann.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΖΩΟΔΟΧΟΥ	1	2651060402	mail@nip-zoodoch.ioa.sch.gr	45500
14ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3	2651037562	mail@14nip-ioann.ioa.sch.gr	45333
15ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3	2651070735	mail@15nip-ioann.ioa.sch.gr	45333
11ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	7	2651078094	mail@11nip-ioann.ioa.sch.gr	45445
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΡΥΑΣ	1	2651063663	mail@nip-kryas.ioa.sch.gr	45500
18ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	4	2651073024	mail@18nip-ioann.ioa.sch.gr	45333
3ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ	3	2651046420	mail@3nip-anatol.ioa.sch.gr	45221
19ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651064415	mail@19nip-ioann.ioa.sch.gr	45333
ΕΙΔΙΚΟ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - ΣΩΜΑΤΙΚΑ ΑΝΑΠΗΡΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	1	2651034493	mail@nip-eid-sa-paidon.ioa.sch.gr	45500
28ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651040481	mail@28nip-ioann.ioa.sch.gr	45332
7ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3	2651046145	mail@7nip-ioann.ioa.sch.gr	45332
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΒΟΥΤΣΑΡΑ	1	2658031001	mail@nip-voutsar.ioa.sch.gr	44003
1ο 2/θ ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΝΕΟΧΩΡΟΠΟΥΛΟΥ	2	2651043469	mail@nip-neochor.ioa.sch.gr	45500
33ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651005465	mail@33nip-ioann.ioa.sch.gr	45110
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΚΑΤΩ ΚΡΥΦΟΒΟΥ	1	2654022531	mail@nip-kryfov.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΜΗΛΙΩΤΑΔΩΝ	1	2656031119	mail@nip-miliot.ioa.sch.gr	45500
ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΠΑΠΙΓΚΟ	1	2653025010	mail@nip-papig.ioa.sch.gr	44004
5ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ	2	2651066730	mail@5nip-anatol.ioa.sch.gr	45221
30ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	3	2651034616	mail@30nip-ioann.ioa.sch.gr	45500
6ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΑΝΑΤΟΛΗΣ	2	2651003430	mail@6nip-anatol.ioa.sch.gr	45221
31ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ	2	2651099583	mail@31nip-ioann.ioa.sch.gr	45500
2ο ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΟ ΕΛΕΟΥΣΑΣ	2	6947127433	mail@2nip-eleous.ioa.sch.gr	45500

4. Οργάνωση και λειτουργία των Πρακτικών Ασκήσεων ανά μάθημα

4.1. Συστηματική Παρατήρηση στο Νηπιαγωγείο

Το μάθημα «Συστηματική Παρατήρηση στο Νηπιαγωγείο είναι ένα μάθημα επιλογής, με κωδικό ΠΝΕ808 το οποίο διδάσκεται στο Γ' εξάμηνο σπουδών και έχει 6 πιστωτικές μονάδες. Το συγκεκριμένο μάθημα είναι εργαστηριακό και περιλαμβάνει 4 ημέρες πρακτικής άσκησης σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία του Νομού Ιωαννίνων.

Στόχοι της πρακτικής άσκησης

Ο βασικός στόχος της πρακτικής άσκησης στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος είναι να προσφέρει στις φοιτήτριες και στους φοιτητές πρακτικές γνώσεις σχετικά με τη μεθοδολογία της συστηματικής παρατήρησης στο εκπαιδευτικό περιβάλλον μιας τάξης νηπιαγωγείου. Ειδικότερα, οι στόχοι της πρακτικής άσκησης είναι να συνδέσουν οι φοιτήτριες/ές τις θεωρητικές γνώσεις του μαθήματος με την πράξη, να εξοικειωθούν με τη διαδικασία της παρατήρησης με βάση συγκεκριμένους άξονες, να αξιοποιήσουν διαφορετικές τεχνικές για την καταγραφή των δεδομένων της παρατήρησης, να ερμηνεύσουν τα δεδομένα που συγκεντρώνουν από την παρατήρηση με βάση τη θεωρία και να αναστοχαστούν κριτικά σχετικά με τη διδασκαλία και τη μάθηση.

Οργάνωση και δομή της πρακτικής άσκησης

Πριν την έναρξη της πρακτικής άσκησης στα νηπιαγωγεία οι φοιτήτριες/ές παρακολουθούν τέσσερα(4) εργαστηριακά μαθήματα σχετικά με τη συστηματική παρατήρηση, τη μεθοδολογία της, τις τεχνικές καταγραφής και τους άξονες με βάση τους οποίους θα πραγματοποιήσουν την παρατήρηση στα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία.

Η κάθε παρατήρηση στα νηπιαγωγεία έχει διαφορετικό στόχο και άξονες. Οι φοιτήτριες/ές χωρίζονται σε ζευγάρια και επισκέπτονται τα νηπιαγωγεία με βάση προκαθορισμένους άξονες οι οποίοι έχουν αναλυθεί κατά τη διάρκεια του εργαστηριακού μαθήματος. Οι άξονες παρατήρησης και καταγραφής κατά τη διάρκεια των τεσσάρων επισκέψεων τους στα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία αφορούν τα εξής: 1) Το κοινωνικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο του Νηπιαγωγείου, 2) Τον χώρο του Νηπιαγωγείου (εσωτερικό και εξωτερικό), 3) Τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παιδιών και 4) Τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ εκπαιδευτικού και παιδιών.

Οι φοιτήτριες/ές, αφού τοποθετηθούν από τη διδάσκουσα σε συνεργαζόμενο νηπιαγωγείο, παραμένουν στον χώρο του καθόλη τη διάρκεια του πρωινού ωραρίου και παρατηρούν χωρίς να παρεμβαίνουν στην εκπαιδευτική διαδικασία (μη συμμετοχική παρατήρηση). Οι φοιτήτριες/ές επισκέπτονται το ίδιο νηπιαγωγείο και για τις τέσσερις παρατηρήσεις τους. Μετά την αναχώρησή τους από το νηπιαγωγείο καταγράφουν τις παρατηρήσεις τους και, αφού λάβουν ανατροφοδότηση από τη διδάσκουσα, δημιουργούν παρουσιάσεις (power-point) ανά ζευγάρια με βάση τα δεδομένα που συγκέντρωσαν. Οι παρουσιάσεις των φοιτητριών/ών γίνονται μετά από κάθε επίσκεψη στα νηπιαγωγεία, κατά τη διάρκεια του εργαστηριακού μαθήματος που ακολουθεί και, παράλληλα,

καθορίζονται και αναλύονται οι άξονες παρατήρησης της επόμενης επίσκεψης στο νηπιαγωγείο, η μεθοδολογία της παρατήρησης και της καταγραφής, καθώς και η ερμηνεία των δεδομένων που συλλέγονται. Μετά την υλοποίηση των παρατηρήσεων στα νηπιαγωγεία, δίνονται οδηγίες για τη συγγραφή της υποχρεωτικής εργασίας του μαθήματος, η οποία λαμβάνεται υπόψη στη συνολική αξιολόγηση του μαθήματος. Η οργάνωση και η δομή της πρακτικής άσκησης αποτυπώνεται στον Πίνακα 3.

Συμμετοχή των φοιτητριών/ών

Στην πρακτική άσκηση συμμετέχουν υποχρεωτικά οι φοιτήτριες/τές που έχουν δηλώσει το μάθημα και έχουν παρακολουθήσει τα αντίστοιχα εργαστηριακά μαθήματα.

Πίνακας 3. Οργανόγραμμα πρακτικής άσκησης στο πλαίσιο του μαθήματος «Συστηματική Παρατήρηση στο Νηπιαγωγείο»

ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ
1 ^η , 2 ^η , 3 ^η , 4 ^η εβδομάδα Οκτωβρίου	• 1^ο, 2^ο, 3^ο και 4^ο εργαστηριακό μάθημα • Χωρισμός σε ζευγάρια και τοποθέτηση σε νηπιαγωγεία. • Συνεργασία με νηπιαγωγεία για υποδοχή φοιτητριών/ών • Ενημέρωση Α/θμιας Εκπαίδευσης για τοποθέτηση φοιτητριών/ών σε νηπιαγωγεία • Άξονες για την παρατήρηση και καταγραφή στα νηπιαγωγεία.
1 ^η εβδομάδα Νοεμβρίου	• 1^η Παρατήρηση στα νηπιαγωγεία • 5^ο Εργαστηριακό μάθημα
2 ^η εβδομάδα Νοεμβρίου	• 6^ο Εργαστηριακό μάθημα • Παρουσιάσεις φοιτητριών/ών • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών • Άξονες για την παρατήρηση και καταγραφή στα νηπιαγωγεία
3 ^η εβδομάδα Νοεμβρίου	• 2^η Παρατήρηση στα νηπιαγωγεία • 7^ο Εργαστηριακό μάθημα • Παρουσιάσεις φοιτητριών/ών • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών
4 ^η εβδομάδα Νοεμβρίου	• 8^ο Εργαστηριακό μάθημα • Παρουσιάσεις φοιτητριών/ών • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών • Άξονες για την παρατήρηση και καταγραφή στα νηπιαγωγεία.
1 ^η εβδομάδα Δεκεμβρίου	• 3^η Παρατήρηση στα νηπιαγωγεία • 9^ο Εργαστηριακό μάθημα • Παρουσιάσεις φοιτητριών/ών • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών
2 ^η εβδομάδα Δεκεμβρίου	• 10^ο Εργαστηριακό μάθημα • Παρουσιάσεις φοιτητριών/ών • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών • Άξονες για την παρατήρηση και καταγραφή στα νηπιαγωγεία.
3 ^η εβδομάδα Δεκεμβρίου	• 4^η Παρατήρηση στα νηπιαγωγεία • 11^ο Εργαστηριακό μάθημα • Παρουσιάσεις φοιτητριών/ών • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών
2 ^η εβδομάδα Ιανουαρίου	• 12^ο Εργαστηριακό μάθημα • Παρουσιάσεις φοιτητριών/ών • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών
3 ^η εβδομάδα Ιανουαρίου	• 13^ο Εργαστηριακό μάθημα • Οδηγίες για συγγραφή εργασίας

4.2. Διδακτική των Εννοιών των Φυσικών Επιστημών Ι και ΙΙ

Περιγραφή της πρακτικής άσκησης

Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών της Σχολής Επιστημών Αγωγής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων πραγματοποιείται πρακτική άσκηση στο πλαίσιο των μαθημάτων Διδακτική των Εννοιών των Φυσικών Επιστημών Ι και ΙΙ από το ακαδ. έτος 2003-2004.

Η πρακτική άσκηση υλοποιείται διαδοχικά σε δύο χώρους: στα εργαστήρια του ΠΤΝ και στα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία του Νομού Ιωαννίνων. Αρχίζει στο Ε' εξάμηνο σπουδών στο πλαίσιο του μαθήματος *Διδακτική των Φυσικών Εννοιών στο Νηπιαγωγείο Ι*. Οι φοιτήτριες/τές χωρίζονται σε ομάδες και ασκούνται στο εργαστήριο της Διδακτικής των Θετικών Επιστημών και Εκπαίδευσης για την Αειφορία κάθε εβδομάδα επί δύο ώρες, επιπλέον της τρίωρης διάλεξης του μαθήματος. Στη διάρκεια των εργαστηρίων, χωρίζονται σε ζευγάρια και προετοιμάζουν εργασίες σχετικές με τη θεματική κάθε εργαστηρίου.

Τα εργαστήρια συνεχίζονται και στο εαρινό (ΣΤ') εξάμηνο σπουδών στο πλαίσιο του μαθήματος *Διδακτική των Φυσικών Εννοιών στο Νηπιαγωγείο ΙΙ*. Μετά την ολοκλήρωση του κύκλου των εργαστηρίων, οι φοιτήτριες/τές σε ζευγάρια αναλαμβάνουν να διδάξουν ένα θέμα από αυτά που ασκήθηκαν στα εργαστήρια. Σε συνεργασία με τη διδάσκουσα, οι φοιτητές σχεδιάζουν το σενάριο διδασκαλίας και κατασκευάζουν χειραπτικά ή αναπτύσσουν διαδικτυακά το εκπαιδευτικό υλικό που θα χρειαστούν. Επιλέγουν Νηπιαγωγείο για την πρακτική τους άσκηση και επικοινωνούν με τη Νηπιαγωγό της τάξης για την πρώτη γνωριμία με τα νήπια. Στη συνέχεια υλοποιούν την πρακτική τους άσκηση μέσα στη σχολική τάξη.

Το υλικό των εργαστηριακών μαθημάτων και οι εξειδικευμένες δραστηριότητες αναρτώνται στο διαδίκτυο (<http://ecourse.uoi.gr/>)

Στόχος της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση συνδέεται άμεσα με τους στόχους των μαθημάτων, οι οποίοι περιλαμβάνουν την αναγνώριση α) της κοινωνικοπολιτισμικής συνιστώσας των Φυσικών Επιστημών, β) των διαδικασιών της επιστημονικής μεθόδου σε μια οργανωμένη δραστηριότητα, γ) των διδακτικών στόχων σε μια σειρά οργανωμένων δραστηριοτήτων και δ) την αντιμετώπιση των συγκρούσεων.

Στο πλαίσιο αυτό, βασικός στόχος της πρακτικής άσκησης είναι οι φοιτήτριες/τές να μπορούν να σχεδιάζουν μικροδιδασκαλίες και ολοκληρωμένα σχέδια εργασίας και να τα εφαρμόζουν σε επίπεδο τάξης.

Δομή της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση στα σχολεία έχει διάρκεια 2 εβδομάδες και περιλαμβάνει:

Πρώτη εβδομάδα

- ✓ Καταγραφή του ημερήσιου προγράμματος του Νηπιαγωγείου

- ✓ Καταγραφή δραστηριοτήτων της Ενότητας των Φυσικών Επιστημών ή δραστηριοτήτων που εμπλέκουν έννοιες των Φυσικών Επιστημών. Για το σκοπό αυτό οι φοιτήτριες/τές ανατρέχουν στο Πρόγραμμα Σπουδών του Νηπιαγωγείου (2011 και 2003) και προσπαθούν να ανιχνεύσουν πώς συνδέεται η δραστηριότητα με το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών.
- ✓ Αναλυτική περιγραφή της Δραστηριότητας
- ✓ Αναλυτική παρατήρηση και καταγραφή του τρόπου εργασίας της τάξης
- ✓ Σχολιασμός κάθε δραστηριότητας Φυσικών Επιστημών (για παράδειγμα, διαδικασίες επιστημονικής μεθόδου, διαχείριση γνωστικών εμποδίων, σύνδεση των δραστηριοτήτων των Φυσικών Επιστημών με την αντίστοιχη θεωρία μάθησης, σύνδεση με την καθημερινή ζωή των μαθητών)

Δεύτερη εβδομάδα

- ✓ Υλοποίηση των δραστηριοτήτων που έχουν σχεδιαστεί
- ✓ Καταγραφή της διαδικασίας υλοποίησης της δραστηριότητας σε επίπεδο τάξης
- ✓ Ανάλυση και σχολιασμός της δραστηριότητας και των αντιδράσεων των παιδιών (δυσκολίες, παρεμβάσεις διδασκόντων κλπ.)
- ✓ Αξιολόγηση δραστηριοτήτων

Στο τέλος, παραδίδεται εργασία καταγραφής – ανάλυσης της πρακτικής άσκησης, η οποία αποτελεί μέρος της αξιολόγησης των φοιτητριών/τών στο μάθημα *Διδακτική των Φυσικών Εννοιών στο Νηπιαγωγείο II*.

Συμμετοχή φοιτητών

Στην πρακτική άσκηση συμμετέχουν υποχρεωτικά οι φοιτήτριες/τές που έχουν δηλώσει το μάθημα του ΣΤ' εξαμήνου *Διδακτική των Φυσικών Εννοιών στο Νηπιαγωγείο II* και έχουν παρακολουθήσει τα αντίστοιχα εργαστηριακά μαθήματα.

Οργάνογραμμα

Η οργάνωση και η δομή της πρακτικής άσκησης αποτυπώνεται στον Πίνακα 4.

Πίνακας 4. Οργανόγραμμα Πρακτικών Ασκήσεων Διδακτικής των Εννοιών των Φυσικών Επιστημών στο Νηπιαγωγείο

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ	- Οργάνωση ύλης εργαστηριακών μαθημάτων χειμερινού εξαμήνου - Δηλώσεις φοιτητών - Χωρισμός σε ομάδες - Δημιουργία της ομάδας Διδακτικής των Φυσικών Επιστημών στο facebook με στόχο την αλληλεπίδραση με τους φοιτητές και την ανάρτηση εκπαιδευτικού υλικού
ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ	- Εργαστηριακά μαθήματα - Άσκηση ανατροφοδότησης μετά από κάθε εργαστηριακό μάθημα - Ομαδικές εργασίες φοιτητών σε κάθε θεματική ενότητα
ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ	- Εργαστηριακά μαθήματα - Άσκηση ανατροφοδότησης μετά από κάθε εργαστηριακό μάθημα - Ομαδικές εργασίες φοιτητών σε κάθε θεματική ενότητα
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ	- Εργασία φοιτητών σε ομάδες με τη μέθοδο jigsaw και εφαρμογή σε δοσμένο διδακτικό σενάριο με καθορισμένο θέμα - Επαναληπτικά εργαστήρια
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	- Οργάνωση ύλης εργαστηριακών μαθημάτων εαρινού εξαμήνου - Δηλώσεις φοιτητών - Εργαστηριακά μαθήματα - Άσκηση ανατροφοδότησης μετά από κάθε εργαστηριακό μάθημα - Ομαδικές εργασίες φοιτητών σε κάθε θεματική ενότητα
ΜΑΡΤΙΟΣ	- Εργαστηριακά μαθήματα - Άσκηση ανατροφοδότησης μετά από κάθε εργαστηριακό μάθημα - Ομαδικές εργασίες φοιτητών σε κάθε θεματική ενότητα - Σύνταξη και αποστολή ενημερωτικής αποστολής στα σχολεία - Διοικητικές πράξεις, συνεργασία με την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και τη Σχολική Σύμβουλο
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	- Επαναληπτικά εργαστηριακά μαθήματα - Άσκηση ανατροφοδότησης μετά από κάθε εργαστηριακό μάθημα - Σχέδια διδασκαλίας φοιτητών ανά ζεύγη σε μία θεματική ενότητα και προετοιμασία σεναρίων για τα νηπιαγωγεία - Εργασίες ανάλυσης σύμφωνα με την πολιτισμική ιστορική θεωρία της Δραστηριότητας (Cultural Historical Activity Theory-CHAT)- Τηλεφωνική επικοινωνία με τα νηπιαγωγεία
ΜΑΙΟΣ	- Πρακτική άσκηση φοιτητών διάρκειας 2 εβδομάδων - Παρακολούθηση και υποστήριξη φοιτητών κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης
ΙΟΥΝΙΟΣ	- Υποστήριξη φοιτητών για τη συγγραφή της εργασίας - Εξεταστική περίοδος

4.3. Διδακτική Μαθηματικών II

Η πρακτική άσκηση για τη διδασκαλία των Μαθηματικών στο Νηπιαγωγείο εντάσσεται στο πλαίσιο του μαθήματος *Διδακτική Μαθηματικών II* (ΝΥ109α). Πρόκειται για υποχρεωτικό επιλογής μάθημα που διδάσκεται στο Στ' Εξάμηνο και στοχεύει στην ανάπτυξη γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων διαχείρισης Προγράμματος Σπουδών για τα Μαθηματικά του Νηπιαγωγείου.

Η πρακτική άσκηση στοχεύει στη αξιοποίηση, συγκεκριμενοποίηση και εμβάθυνση των γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που επιδιώκονται στο μάθημα *Διδακτική των Μαθηματικών II*, αλλά και στα δύο υποχρεωτικά μαθήματα *Μαθηματικά των Προνηπίων και Νηπίων* (ΠΕΥ301, Γ' εξάμηνο) και *Διδακτική των Μαθηματικών I* (ΝΥ106α, Ε' εξάμηνο).

Ειδικότερα, μια σημαντική συνιστώσα της προετοιμασίας των φοιτητριών/τών για την πρακτική άσκηση είναι τα εργαστηριακά μαθήματα του μαθήματος *Διδακτική Μαθηματικών I*. Οι φοιτήτριες/τές χωρίζονται σε ομάδες και συμμετέχουν σε 4 δίωρα εργαστηριακά μαθήματα, επιπλέον των τριώρων διαλέξεων του μαθήματος. Στη διάρκεια των εργαστηρίων αυτών συμμετέχουν σε δραστηριότητες με στόχο την εξοικείωσή τους με μαθηματικές έννοιες και διαδικασίες του Προγράμματος Σπουδών των Μαθηματικών του Νηπιαγωγείου και την ανάπτυξη αφενός της ικανότητας εννοιολογικής ανάλυσης του μαθηματικού περιεχομένου, αφετέρου της ικανότητας διδακτικής μετάπλασης του μαθηματικού περιεχομένου.

Περιγραφή της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση αποτελείται από τη φάση προετοιμασίας που πραγματοποιείται στο πλαίσιο εργαστηριακών μαθημάτων σε χώρο του ΠΤΝ και τη φάση υλοποίησης που πραγματοποιείται σε πιστοποιημένα Νηπιαγωγεία του Νομού Ιωαννίνων και διαρκεί 2 εβδομάδες.

Στην πρώτη φάση, οι φοιτήτριες/τές συμμετέχουν σε 5 δίωρα εργαστηριακά μαθήματα επιπλέον των διαλέξεων του μαθήματος. Στη διάρκεια των εργαστηρίων αυτών οι φοιτήτριες/τές σε ζευγάρια καλούνται καταρχήν να επεξεργαστούν τους μαθησιακούς στόχους από μια επιλεγμένη θεματική περιοχή και να αξιολογήσουν σχετικές δομημένες μαθηματικές δραστηριότητες. Στη συνέχεια, καλούνται να σχεδιάσουν μια ακολουθία δομημένων μαθηματικών δραστηριοτήτων με τους δεδομένους στόχους, καθώς και το απαραίτητο εκπαιδευτικό υλικό. Βασικά στοιχεία του σχεδιασμού αποτελούν α) η πρόνοια για τη δυνατότητα διαφοροποίησης των δραστηριοτήτων, ανάλογα με παραμέτρους όπως το πλήθος των παιδιών και ο τρόπος λειτουργίας της τάξης που θα αναλάβουν (για παράδειγμα, ατομική / ομαδική εργασία), β) η προϋπάρχουσα γνώση και εμπειρία των παιδιών για το συγκεκριμένο περιεχόμενο και γ) ενδεχόμενες ατομικές διαφορές των παιδιών. Μετά από ανατροφοδότηση από τις/τους συμφοιτήτριάς/τους και τη διδάσκουσα, επανασχεδιάζουν τις δραστηριότητες. Η οριστικοποίηση των δραστηριοτήτων και του απαραίτητου εκπαιδευτικού υλικού έπεται της γνωριμίας με τη Νηπιαγωγό και τα παιδιά της τάξης στην οποία τοποθετούνται οι φοιτήτριες/τές.

Στη δεύτερη φάση, κάθε διμελής ομάδα εισέρχεται στη σχολική τάξη. Η πρώτη εβδομάδα είναι αφιερωμένη στην παρατήρηση της λειτουργίας της τάξης στη διάρκεια αυθόρμητων ή δομημένων μαθηματικών δραστηριοτήτων, με βάση ένα

πρωτόκολλο παρατήρησης που αφορά τόσο το μαθηματικό περιεχόμενο των δραστηριοτήτων, όσο και τις αλληλεπιδράσεις μεταξύ των παιδιών και της Νηπιαγωγού. Στη διάρκεια της δεύτερης εβδομάδας οι ομάδες πραγματοποιούν τη διδασκαλία που έχουν σχεδιάσει.

Μετά το πέρας των δύο εβδομάδων, οι ομάδες περιγράφουν, αναλύουν και αξιολογούν τις μαθηματικές δραστηριότητες που παρατήρησαν, καθώς και αυτές που πραγματοποίησαν, σε γραπτή εργασία που αποτελεί μέρος της αξιολόγησής τους για το μάθημα *Διδακτική των Μαθηματικών II*.

Το υλικό των εργαστηριακών μαθημάτων αναρτάται στη σελίδα του μαθήματος στο διαδίκτυο (<http://ecourse.uoi.gr/enrol/index.php?id=535>).

Στόχος της πρακτικής άσκησης

Οι στόχοι της πρακτικής άσκησης στη διδασκαλία των Μαθηματικών στο Νηπιαγωγείο συνδέονται με τους στόχους του μαθήματος *Διδακτική των Μαθηματικών II*, αλλά και με αυτούς των υποχρεωτικών μαθημάτων *Τα Μαθηματικά των Προνηπίων και των Νηπίων* και *Διδακτική των Μαθηματικών II* που προηγούνται. Πιο συγκεκριμένα, κεντρικοί στόχοι είναι να μπορούν οι φοιτήτριες/τές:

- να αναγνωρίζουν τις μαθηματικές ιδέες που διέπουν τις δραστηριότητες για τα μαθηματικά του Νηπιαγωγείου
- να αξιολογούν δραστηριότητες για τα μαθηματικά ως προς το στόχο, το βαθμό δυσκολίας τους, και τη διδακτική τους διαχείριση
- να σχεδιάζουν και να πραγματοποιούν δραστηριότητες για τα μαθηματικά σε τάξη με συγκεκριμένους και αξιολογούς μαθησιακούς στόχους και να είναι σε θέση να τις διαφοροποιήσουν, ανάλογα με τις απαιτήσεις και τις ανάγκες των παιδιών στα οποία απευθύνονται
- να αναλύουν και να αξιολογούν τη δράση των παιδιών και τη δική τους κατά την πραγμάτωση μιας μαθηματικής δραστηριότητας

Δομή της πρακτικής άσκησης

Η διάρκειας 2 εβδομάδων πρακτική άσκηση στη σχολική τάξη περιλαμβάνει:

Πρώτη εβδομάδα

- ✓ Καταγραφή των εκπαιδευτικών υλικών που υπάρχουν στο Νηπιαγωγείο και χρησιμοποιούνται ή μπορούν να χρησιμοποιηθούν στη διδασκαλία των Μαθηματικών
- ✓ Καταγραφή των καθημερινά επαναλαμβανόμενων δραστηριοτήτων του Νηπιαγωγείου («ρουτινών») που έχουν μαθηματικό περιεχόμενο
- ✓ Καταγραφή αυθόρμητων ή δομημένων δραστηριοτήτων που εμπεριέχουν μαθηματικές έννοιες και διαδικασίες
- ✓ Ανάλυση της δραστηριότητας (π.χ. μαθηματικές έννοιες και διαδικασίες που εμπεριέχονται στη δραστηριότητα, στόχοι, εκπαιδευτικά υλικά)
- ✓ Καταγραφή της λειτουργίας της τάξης κατά τη διάρκεια μαθηματικών δραστηριοτήτων (π.χ. ομαδική ή ατομική εργασία)
- ✓ Ανάλυση στοιχείων της διδακτικής διαχείρισης των δραστηριοτήτων (π.χ. διαχείριση του λάθους, διαφοροποίηση δραστηριοτήτων)
- ✓ Ανίχνευση ατομικών διαφορών ως προς το βαθμό και την ποιότητα της συμμετοχής των παιδιών στις μαθηματικές δραστηριότητες

Δεύτερη εβδομάδα

- ✓ Υλοποίηση των δομημένων δραστηριοτήτων
- ✓ Καταγραφή στοιχείων για την πραγματοποίηση της κάθε δραστηριότητας με ίδιο πρωτόκολλο όπως αυτό που αφορά την παρατήρηση

Τα δεδομένα αυτά αξιοποιούνται στη συγγραφή της εργασίας, στην οποία οι φοιτήτριες/τές ενθαρρύνονται ρητά να αναστοχαστούν για κάθε μία δραστηριότητα που πραγματοποίησαν.

Συμμετοχή φοιτητών

Στην πρακτική άσκηση συμμετέχουν υποχρεωτικά οι φοιτητές/τριες που έχουν δηλώσει το μάθημα του ΣΤ' Εξαμήνου *Διδακτική των Μαθηματικών ΙΙ* και έχουν παρακολουθήσει τα αντίστοιχα εργαστηριακά μαθήματα.

Οργανόγραμμα

Η οργάνωση και η δομή της πρακτικής άσκησης αποτυπώνεται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5. Οργανόγραμμα Πρακτικής Άσκησης στο πλαίσιο του μαθήματος Διδακτική των Μαθηματικών ΙΙ

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ	- Οργάνωση ύλης εργαστηριακών μαθημάτων εαρινού εξαμήνου - Δηλώσεις φοιτητών - Εργαστηριακά μαθήματα
ΜΑΡΤΙΟΣ	- Εργαστηριακά μαθήματα - Ομαδικές εργασίες φοιτητών σε κάθε θεματική ενότητα - Σύνταξη και αποστολή ενημερωτικής αποστολής στα σχολεία - Διοικητικές πράξεις, συνεργασία με την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση και τη Σχολική Σύμβουλο
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	- Εργαστηριακά μαθήματα - Σχέδια διδασκαλίας φοιτητών ανά ζεύγη - Ανατροφοδότηση- - Τηλεφωνική επικοινωνία με τα νηπιαγωγεία
ΜΑΙΟΣ	- Πρακτική άσκηση φοιτητών διάρκειας 2 εβδομάδων - Παρακολούθηση και υποστήριξη φοιτητών κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης
ΙΟΥΝΙΟΣ	- Υποστήριξη φοιτητών για τη συγγραφή της εργασίας - Εξεταστική περίοδος

4.4. Πληροφορική και Εκπαίδευση –Νέες Τεχνολογίες

Η συγκεκριμένη πρακτική άσκηση εντάσσεται στο πλαίσιο του μαθήματος *Πληροφορική και Εκπαίδευση – Νέες Τεχνολογίες* (ΠΝΥ308). Πρόκειται για υποχρεωτικό μάθημα που διδάσκεται στο Στ' Εξάμηνο και επιδιώκει οι φοιτήτριες/τές να α) αποκτήσουν γνώσεις γενικού υποβάθρου σχετικά με την Πληροφορική και τις Νέες Τεχνολογίες και β) να αναπτύξουν γνώσεις, ικανότητες και δεξιότητες εφαρμογής, αλλά και διδασκαλίας της Πληροφορικής και των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση και, ειδικότερα, στο Νηπιαγωγείο.

Στόχοι της πρακτικής άσκησης

Κύριος στόχος της πρακτικής άσκησης είναι οι φοιτήτριες/τές να αξιοποιήσουν την Πληροφορική και τις Νέες Τεχνολογίες σε εκπαιδευτικά προγράμματα συμβατά με το Πρόγραμμα Σπουδών, τα οποία θα εφαρμόσουν στην τάξη του Νηπιαγωγείου. Ειδικότερα, στόχοι της πρακτικής άσκησης είναι:

- Να αξιοποιήσουν γνώσεις σχετικά με τις Νέες Τεχνολογίες (π.χ., γλώσσες προγραμματισμού στην Εκπαιδευτική Τεχνολογία, ζητήματα ασφάλειας του διαδικτύου και πνευματικών δικαιωμάτων)
- Να αξιοποιήσουν Νέες Τεχνολογίες (π.χ. εκπαιδευτικά λογισμικά, σύγχρονες διαδικτυακές εφαρμογές) στην προσχολική εκπαίδευση
- Να αναπτύξουν ικανότητες και δεξιότητες διδασκαλίας σχετικά με τους Η/Υ στο Νηπιαγωγείο, με σύγχρονες μεθόδους.

Περιγραφή και Οργάνωση της Πρακτικής Άσκησης

Η πρακτική άσκηση πραγματοποιείται στο τέλος του ΣΤ' εξαμήνου (το μήνα Μάιο) και οι φοιτήτριες/τές καλούνται να υλοποιήσουν δραστηριότητες σχετικές με τη χρήση της Πληροφορικής στο Νηπιαγωγείο, σε διάστημα 2 εβδομάδων. Οι δραστηριότητες αυτές απευθύνονται στα νήπια/προνήπια των συνεργαζόμενων νηπιαγωγείων.

Αναλυτικά η πρακτική άσκηση κατά τη διάρκεια του εξαμήνου, δομείται ως εξής:

1. Προετοιμασία: Περιλαμβάνει την προετοιμασία και παρουσίαση από ομάδες φοιτητριών/των εισηγήσεων σχετικά με τα ζητήματα που πραγματεύεται το μάθημα.
2. Σχεδιασμός και οργάνωση δραστηριοτήτων: Περιλαμβάνει παρακολούθηση εβδομαδιαίων εργαστηριακών ασκήσεων.
3. Υλοποίηση: Διαρκεί 2 εβδομάδες. Η πρώτη εβδομάδα περιλαμβάνει διδακτικές εφαρμογές με βάση ένα πρόγραμμα – οδηγό δραστηριοτήτων με Νέες Τεχνολογίες. Η δεύτερη εβδομάδα περιλαμβάνει την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης/στηχρήση των Νέων Τεχνολογιών στην εκπαίδευση και τη συγγραφή εργασίας.

Κατά την ολοκλήρωση της πρακτικής άσκησης, οι φοιτητές/τριες συμπληρώνουν το σχετικό φάκελο εργασίας του μαθήματος και τον παραδίδουν στη διδάσκουσα στο τέλος Μαΐου.

Μέρος από το υλικό των εργαστηριακών μαθημάτων και δραστηριότητες αναρτώνται και στο e-course του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων για υποβοήθηση των φοιτητριών/τών (<http://ecourse.uoi.gr/enrol/index.php?id=1500>).

Συμμετοχή φοιτητριών/τών

Η παρουσία των φοιτητριών και των φοιτητών είναι υποχρεωτική σε όλες τις δραστηριότητες του μαθήματος. Συγκεκριμένα, στην πρακτική άσκηση συμμετέχουν υποχρεωτικά οι φοιτήτριες/τες που έχουν δηλώσει το αντίστοιχο μάθημα και έχουν παρακολουθήσει τις αντίστοιχες εργαστηριακές ασκήσεις.

Οργανόγραμμα

Η οργάνωση και η δομή της πρακτικής άσκησης αποτυπώνεται στον Πίνακα 6.

Πίνακας 6. Οργανόγραμμα Πρακτικής Άσκησης στο πλαίσιο του μαθήματος Πληροφορική και Εκπαίδευση – Νέες Τεχνολογίες

ΧΡΟΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ
ΜΑΡΤΙΟΣ	• Οργάνωση ύλης εργαστηριακών μαθημάτων • Δηλώσεις φοιτητριών/τών • Χωρισμός σε ομάδες • Επιλογή θέματος εφαρμογής στο νηπιαγωγείο
ΑΠΡΙΛΙΟΣ	• Εργαστηριακά μαθήματα • Ομαδικές εργασίες φοιτητριών/τών σε κάθε θεματική ενότητα • Άσκηση ανατροφοδότησης μετά από κάθε εργαστηριακό μάθημα
ΜΑΙΟΣ	• Πρακτική άσκηση φοιτητριών/τών διάρκειας 2 εβδομάδων • Παρακολούθηση και υποστήριξη φοιτητριών/τών κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης • Υποστήριξη φοιτητριών/τών για τη συγγραφή της εργασίας
ΙΟΥΝΙΟΣ	• Εξεταστική περίοδος

4.5. Διδασκαλία-Εφαρμογές-II

Πρόκειται για ένα υποχρεωτικό μάθημα με κωδικό μαθήματος ΝΥ117α που διδάσκεται στο Η'Εξάμηνο. Η πρακτική άσκηση στο πλαίσιο του συγκεκριμένου μαθήματος περιλαμβάνει εργαστηριακά μαθήματα και ανάληψη εκπαιδευτικού έργου από τις φοιτήτριες/ές διάρκειας τεσσάρων (4) εβδομάδων σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία του Νομού Ιωαννίνων.

Στόχοι της πρακτικής άσκησης

Βασικός στόχος της πρακτικής άσκησης είναι να αναλάβουν οι φοιτήτριες/ές πλήρες εκπαιδευτικό έργο σε μια τάξη νηπιαγωγείου, σχεδιάζοντας, δοκιμάζοντας στην πράξη και αξιολογώντας μαθησιακές δράσεις για μικρές και μεγάλες ομάδες μαθητών/τριών. Ειδικότερα, στόχοι της πρακτικής άσκησης είναι:

- ✓ να προσεγγίζουν την εκπαιδευτική διαδικασία ως διερευνητική διαδικασία,
- ✓ να κατανοούν την τάξη ως μαθησιακό περιβάλλον,
- ✓ να σχεδιάζουν και να προγραμματίζουν τόσο βραχυπρόθεσμα όσο και μακροπρόθεσμα δραστηριότητες,
- ✓ να επιλέγουν για την υλοποίηση των στόχων τους το κατάλληλο περιεχόμενο και να πειραματίζονται με νέες μεθόδους και μέσα,
- ✓ να αναπτύσσουν ικανότητες παρατήρησης και ερμηνείας του εκπαιδευτικού έργου,
- ✓ να διαμορφώνουν ένα μαθησιακό περιβάλλον ανοιχτό και ευέλικτο που να διευκολύνει την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών,
- ✓ να αναγνωρίζουν τη σημασία της αξιολόγησης και να αξιοποιούν μεθόδους, τεχνικές και εργαλεία για την αξιολόγηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- ✓ να συνειδητοποιούν την προσωπική τους εκπαιδευτική θεωρία και να την αναμορφώνουν μέσα από την πράξη και τον στοχασμό

Οργάνωση και δομή της πρακτικής άσκησης

Η πρακτική άσκηση περιλαμβάνει τρεις φάσεις. Κατά τη διάρκεια της πρώτης φάσης οι φοιτήτριες/τές συμμετέχουν σε εργαστηριακά μαθήματα εμβαθύνοντας σε ζητήματα που αφορούν τη συλλογή, ανάλυση και αξιοποίηση πληροφοριών για τον σχεδιασμό διδακτικών παρεμβάσεων μέσω της παρατήρησης και της καταγραφής και την αναστοχαστική πρακτική. Παράλληλα, σχεδιάζουν σε ζευγάρια διαθεματικές δραστηριότητες γύρω από ένα θέμα, επιλέγοντας τους στόχους, τα εκπαιδευτικά μέσα, τις μεθόδους, το περιεχόμενο και τη διαδικασία της αξιολόγησης των δραστηριοτήτων. Με βάση την ανατροφοδότηση που τους παρέχεται από τη διδάσκουσα και τις συμφοιτήτριες και τους συμφοιτητές τους επανασχεδιάζουν το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που σχεδίασαν. Κατά το διάστημα αυτό και μετά από δήλωσή τους τοποθετούνται σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία και ενημερώνονται για τον φάκελο της πρακτικής άσκησης που θα πρέπει να παραδώσουν στο τέλος του εξαμήνου προκειμένου να αξιολογηθούν.

Στη δεύτερη φάση, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές αναλαμβάνουν πλήρες εκπαιδευτικό έργο στα νηπιαγωγεία που έχουν τοποθετηθεί. Την πρώτη εβδομάδα μελετούν το πλαίσιο της τάξης συλλέγοντας, καταγράφοντας και ερμηνεύοντας δεδομένα προκειμένου να προχωρήσουν σε τυχόν διαφοροποιήσεις του εκπαιδευτικού προγράμματος που έχουν σχεδιάσει και εξοικειώνονται με το περιβάλλον της τάξης. Τις επόμενες εβδομάδες οι φοιτήτριες/ές αναλαμβάνουν κατά ζεύγη να υλοποιήσουν όλες τις δραστηριότητες που περιλαμβάνονται στο ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου κατά τη διάρκεια της πρωινής λειτουργίας, όπως υποδοχή των παιδιών, ελεύθερο παιχνίδι και ενασχόληση στα κέντρα μάθησης, διάλειμμα, αποχώρηση παιδιών καθώς και τις οργανωμένες δραστηριότητες που έχουν σχεδιάσει. Οι φοιτήτριες/ές εργάζονται στην ίδια τάξη με την ίδια ομάδα παιδιών αλλά εναλλάσσουν ρόλους ώστε εναλλάξ η/ο μια/ένας να έχει την κύρια ευθύνη του προγράμματος και η/ο άλλη/ος να παρατηρεί, να καταγράφει και να υποστηρίζει την όλη διαδικασία. Στο τέλος κάθε εβδομάδας συναντώνται οι δύο συνεργαζόμενοι φοιτήτριες και φοιτητές, προσδιορίζουν και ερμηνεύουν τις παρατηρήσεις τους, τις οποίες λαμβάνουν υπόψη τους για τον σχεδιασμό του προγράμματος της επόμενης εβδομάδας. Κατά τη διάρκεια της φάσης αυτής πραγματοποιούνται επισκέψεις στα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία από τη διδάσκουσα και συνεργαζόμενο προσωπικό με στόχο την υποστήριξη και την ανατροφοδότηση των φοιτητριών/ών και την επικοινωνία και συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό των νηπιαγωγείων.

Στην τρίτη φάση μετά το τέλος της πρακτικής άσκησης στα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία οι φοιτήτριες και οι φοιτητές παρουσιάζουν το έργο τους και αναστοχάζονται για τις διδακτικές τους παρεμβάσεις. Παράλληλα λαμβάνουν ανατροφοδότηση από τη διδάσκουσα για το έργο που παρουσίασαν και υποστηρίζονται για τη συγκρότηση του φακέλου/portfolio της πρακτικής άσκησης. Η οργάνωση και η δομή της πρακτικής άσκησης αποτυπώνεται στον Πίνακα 7.

Συμμετοχή των φοιτητριών/ών

Η παρουσία των φοιτητριών και των φοιτητών είναι υποχρεωτική σε όλες τις δραστηριότητες της πρακτικής άσκησης του μαθήματος. Κατά τη διάρκεια της

παραμονής τους στα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία οι φοιτητές και φοιτήτριες θα πρέπει να τηρούν το ωρολόγιο πρόγραμμα του νηπιαγωγείου, να προσαρμόζονται στους κανονισμούς και τις ιδιαιτερότητες λειτουργίας του και να συνεργάζονται αρμονικά με το εκπαιδευτικό του προσωπικό. Στην περίπτωση που χρειαστεί να απουσιάσουν για λόγους υγείας ή για οποιοδήποτε άλλο σοβαρό λόγο, θα πρέπει να ενημερώσουν τον/την νηπιαγωγό της τάξης και τη διδάσκουσα και μετά από συνεννόηση να αναπληρώσουν την ημέρα/τις ημέρες απουσίας τους. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές, οι οποίοι δεν έχουν εκπληρώσει τις προβλεπόμενες υποχρεώσεις τους, είναι υποχρεωμένες/οι να επαναλάβουν το μάθημα. Σε περίπτωση που έχουν ολοκληρώσει όλες τις υποχρεώσεις τους εκτός από την κατάθεση του ατομικού τους φακέλου/portfolio δύνανται να το πράξουν στις αρχές Σεπτεμβρίου και να αξιολογηθούν στην εξεταστική του Σεπτεμβρίου. Ειδικά για τις φοιτήτριες και φοιτητές που εργάζονται και δεν έχουν τη δυνατότητα επιπλέον εκπαιδευτικής άδειας προβλέπεται ότι μπορούν, αφού προσκομίσουν σχετική βεβαίωση, να ολοκληρώσουν την πρακτική τους άσκηση σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία σε διάστημα δύο (2) αντί τεσσάρων (4) εβδομάδων.

Πίνακας 7. Οργάνωση και δομή πρακτικής άσκησης στο πλαίσιο του μαθήματος «Διδασκαλία-Εφαρμογές-II»

Χρονοδιάγραμμα	Περιεχόμενο
1η, 2η, 3η 4 ^η και 5 ^η εβδομάδα	• 1^ο, 2^ο, 3^ο, 4^ο, 5^οεργαστηριακό μάθημα • Δηλώσεις προτίμησης και τοποθέτηση φοιτητριών/ών ανά ζεύγη σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία • Ενημέρωση φοιτητριών/ών σχετικά με την πρακτική άσκηση στα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία • Ενημέρωση συνεργαζόμενων νηπιαγωγείων και Δ/νσηςΑ/θμιας εκπαίδευσης σχετικά με την πρακτική άσκηση • Ενημέρωση φοιτητριών/ών σχετικά με το περιεχόμενο του φακέλου της πρακτικής άσκησης. • Σχεδιασμός διαθεματικών δραστηριοτήτων • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών σχετικά με τους σχεδιασμούς
6 ^η , 7 ^η , 8 ^η , 9 ^η εβδομάδα	• 6^ο, 7^ο, 8^ο, 9^ο εργαστηριακό μάθημα • Ανάλυση πλήρους εκπαιδευτικού έργου σε συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών σχετικά με σχεδιασμούς, υλοποίηση και αξιολόγηση δραστηριοτήτων • Επισκέψεις στα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία με στόχο την υποστήριξη των φοιτητριών/ών και την επικοινωνία και τη συνεργασία με εκπαιδευτικό προσωπικό των νηπιαγωγείων
10 ^η εβδομάδα	• Προετοιμασία φοιτητριών/ών για παρουσιάσεις εκπαιδευτικού έργου
11 ^η , 12 ^η , 13 ^η εβδομάδα	• 10^ο, 11^ο, 12^ο, 13^ο εργαστηριακό μάθημα • Παρουσιάσεις εκπαιδευτικού έργου φοιτητών/τριών • Ανατροφοδότηση φοιτητριών/ών για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού τους προγράμματος • Υποστήριξη για συγγραφή εργασίας και συγκρότηση φακέλου πρακτικής άσκησης

5. Κώδικας Δεοντολογίας για τη συμμετοχή στις πρακτικές ασκήσεις

Από το δεύτερο έτος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στο πλαίσιο των πρακτικών ασκήσεων επισκέπτονται τα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία του Νομού Ιωαννίνων. Οι επισκέψεις αυτές, που γίνονται μετά από τη σύμφωνη γνώμη των νηπιαγωγών, προϋποθέτουν μια σειρά από δεσμεύσεις εκ μέρους του Τμήματος, που στόχο έχουν αφενός να μη διαταραχθεί η εκπαιδευτική διαδικασία και αφετέρου να τηρούνται οι νόμοι που διέπουν την εκπαίδευση. Με βάση τα παραπάνω ο ακόλουθος κώδικας δεοντολογίας για τη συμμετοχή στις πρακτικές ασκήσεις πρέπει να τηρείται απαρέγκλιτα. Ενδεχόμενη μη τήρησή του μπορεί να δημιουργήσει σοβαρά προβλήματα στη συνεργασία του Τμήματος με τα συνεργαζόμενα νηπιαγωγεία, με κίνδυνο οι νηπιαγωγοί εύλογα να αρνηθούν την συμμετοχή τους στην υποστήριξη της πρακτικής άσκησης. Αυτό θα είχε ως συνέπεια την έλλειψη επαρκούς πλήθους νηπιαγωγείων για την πρακτική άσκηση του συνόλου των φοιτητών/τριών του Παιδαγωγικού Τμήματος Νηπιαγωγών.

Στο πλαίσιο αυτό:

1. Απαγορεύεται η λήψη φωτογραφιών με τα πρόσωπα των παιδιών.
2. Απαγορεύεται η λήψη φωτογραφιών του υλικού, του χώρου κ.λπ. χωρίς την άδεια της υπεύθυνης νηπιαγωγού.
3. Όποιο φωτογραφικό ή ηχητικό υλικό συλλέγεται αφορά μόνο και αποκλειστικά την χρήση στο πλαίσιο των εργασιών του Πανεπιστημίου.
4. Απαγορεύεται οποιαδήποτε αναφορά (π.χ. στις εργασίες) του ονόματος νηπιαγωγείου (π.χ. 5ο Νηπιαγωγείο τάδε περιοχής).
5. Απαγορεύεται η με οποιοδήποτε τρόπο δημοσιοποίηση του υλικού των εργασιών σε οποιονδήποτε διαδικτυακό τόπο (facebook, προσωπικά blogs, κ.λπ.) ή αλλού. Μια τέτοια ενέργεια, εκτός από το γεγονός ότι δημιουργεί προβλήματα στη σχέση με τις νηπιαγωγούς που υποστηρίζουν την πρακτική άσκηση υπό τον όρο να μην δημοσιοποιούνται στοιχεία για την εκπαιδευτική διαδικασία, παραβιάζει το νόμο περί προσωπικών δεδομένων. Επομένως, οποιαδήποτε παραβίαση αυτού του κανόνα θέτει σε κίνδυνο την συνεργασία με τα νηπιαγωγεία και ενδέχεται να έχει και νομικές κυρώσεις.
6. Η συμμετοχή στις πρακτικές ασκήσεις στα νηπιαγωγεία περιλαμβάνει τις εξής ανελαστικές δεσμεύσεις:
 - ✓ Η προσέλευση και η αποχώρηση πρέπει να συμβαδίζει με το ωράριο λειτουργίας του τμήματος του νηπιαγωγείου
 - ✓ Τα κινητά τηλέφωνα των φοιτητριών/των πρέπει να είναι κλειστά κατά τη διάρκεια της παρουσίας τους στα νηπιαγωγεία
 - ✓ Δεν επιτρέπεται η κατανάλωση φαγητών και ποτών στο χώρο του νηπιαγωγείου
 - ✓ Απαγορεύεται το κάπνισμα στους χώρους του σχολείου
 - ✓ Σεβασμός στους κανόνες του νηπιαγωγείου και στα όρια που θέτουν οι νηπιαγωγοί
 - ✓ Τήρηση σημειώσεων με διακριτικότητα
 - ✓ Μη εκδήλωση ιδιαίτερης συμπάθειας σε κάποια παιδιά και αποφυγή περιπτώσεων.